

Beleidsplan Sociale Veiligheid – IBS Hidaya

Inhoud	
1. Visie, doelen en uitgangspunten	2
2. Leerlingvolgsysteem	3
3. Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid	4
4. Pesten en plagen	11
5. Ouderbetrokkenheid bij het veiligheidsbeleid	18
6. Contactpersonen	18
7. Prioriteiten	18
Bijlagen	
Multisignaal en meldcode	19
Leerkrachtgedrag per blok vanuit De Vreedzame School	20
Rol van de gedragsspecialist	22
Gedragsregels time out	24
Stroomschema schorsing en verwijdering	25
Voorbeeldbrieven behorende bij het stroomschema schorsing en verwijdering	29
Sociale kaart Nijmegen	33

Bron: *Map Werken aan sociale veiligheid – De Vreedzame School.*

1 Visie, doelen en uitgangspunten

De Vreedzame School als preventiekader

Uitgangspunt voor het beleid inzake sociale veiligheid op onze school is het programma van De Vreedzame School, verbonden met de kernwaarden vanuit de islam.

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap met een doorgaande lijn: iedere groep bouwt voort op wat de vorige groep heeft gedaan. Voor kinderen wordt voorspelbaar wat ze in de volgende groep kunnen verwachten. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving.

Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociale-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving, zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdrage leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen. Dat het ook goede mensen worden die op hun beurt een bijdrage aan de samenleving zullen leveren. Met elke generatie vormen we immers opnieuw onze samenleving.

Onze school dient ook een school te zijn waar alle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen en daardoor ontspannen en met plezier naar school gaan. Dit vormt de basis om goed te kunnen leren en ontwikkelen. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen. Hieronder werken we deze preventieve maatregelen nader uit.

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontaardt een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Pesten behoort tot het repertoire van kinderen, en het wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moet een positieve sociale gemeenschap te zijn, waarin een expliciete sociale en morele norm aanwezig is die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap, en dat je het recht hebt om jezelf te zijn, maar dat je dan ook de plicht hebt om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, eerder dan concurrentie of competitie. Een met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt grijpen we snel in. Zie hieronder.

Aanpak van pesten en sociale onveiligheid

Als er zich dus toch pestincidenten voordoen, gaan we altijd eerst na of het programma van De Vreedzame School (nog) goed wordt uitgevoerd in de betreffende groep. Als dit niet het geval is, wordt hier eerst aandacht aan besteed. Vervolgens is er soms meer nodig. We hanteren daarbij een glijdende schaal: van vroegtijdig ingrijpen bij plagen tot uiteindelijk (als alle andere middelen zijn uitgeput) schorsen of verwijderen van leerlingen. In de figuur hieronder zijn de stappen in de aanpak van pestproblemen aangegeven. In de navolgende paragrafen worden de onderscheiden stappen toegelicht.

2 Leerlingvolgsysteem

Alle SIMON scholen maken gebruik van een leerlingvolgsysteem op het gebied van sociaal- emotionele ontwikkeling. Op onze school werken we met onderstaande leerlingvolgsystemen:

School	LOVS	Bouw
Hidaya	Kleuter in beeld, incidenteel Zien!	Groep 1 en 2
Nijmegen	Zien!	Groep 3 t/m 8

We gaan structureel na of de doelen van De Vreedzame School wel gehaald worden, met behulp van de vragenlijsten van Zien! die we jaarlijks 2 keer afnemen. Voor de groepen 3 t/m 8 wordt 2 keer per jaar een leerkrachtvragenlijst per leerling ingevuld, in groep 5 t/m 8 wordt er daarnaast ook een leerlingenlijst door de leerlingen zelf ingevuld.

Zien! hanteert zeven dimensies. Twee graadmeters die een signaalfunctie hebben: Welbevinden en Betrokkenheid, en vijf vaardigheidsdimensies die relevante informatie geven over de ontwikkelbehoeften van een leerling op sociaal-emotioneel gebied (sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing en inlevingsvermogen).

Betrokkenheid en Welbevinden zijn twee graadmeters die aangeven of het kind in staat is om te profiteren van het onderwijsaanbod. Betrokkenheid en welbevinden zijn twee kwaliteitsdimensies die op alle leeftijden te observeren zijn op individueel en groepsniveau. Ze hebben een waardevolle signaalfunctie voor motivatie, zelfvertrouwen, innerlijke gemoedstoestand en cognitief functioneren.

Lijkt een leerling of een groep minder betrokken of signaleert de leerkracht een lager welbevinden, dan maakt Zien! gebruik van doorvragen. Door het gedrag van een kind te begrijpen, kun je komen tot adequate ondersteuning. De categorieën helpen de leerkracht om inzicht te krijgen in mogelijke oorzaken van een lagere betrokkenheid en/of welbevinden. Ze geven zicht op de sociaal-emotionele ontwikkelbehoeften van een kind of groep. Dit stelt leerkrachten beter in staat om leerlingen adequaat te kunnen ondersteunen.

Een belangrijk kenmerk van de vijf vaardigheidscategorieën is dat het hier gaat om direct te beïnvloeden leerlingkenmerken. De categorieën zijn onder te verdelen in ruimtenemende vaardigheden en ruimtegevendende vaardigheden. Een leerling moet in sociale situaties zowel ruimte in kunnen nemen voor zichzelf (Sociaal initiatief en Sociale autonomie) als ruimte geven aan de ander (Sociale flexibiliteit, Impulsbeheersing en Inlevingsvermogen).

We koppelen de Zien! lijsten ook aan sociogrammen die we 2 keer per jaar afnemen in groep 3 t/m 8. Een sociogram geeft inzicht in hoe de onderlinge verhoudingen tussen leerlingen liggen. Wie werken er graag samen? Wie spelen er graag samen? Met wie werk of speel je niet zo graag samen?

De uitkomsten hiervan kunnen, gekoppeld aan de vragenlijsten van Zien! leiden tot een kindgesprek of een handlingsplan. Door het inzetten van een **sociogram** krijg je inzicht in de relaties in de klas. Op basis hiervan kun je gedrag tussen kinderen bevorderen of juist sturen. Door de uitslag van een **sociogram** zie je welke leerlingen populair zijn maar ook welke leerlingen buitengesloten of genegeerd worden. Daar wil je mee aan de slag!

Analyse van de resultaten vindt plaats op drie niveaus:

- * Op individueel niveau zal de groepsleerkracht de resultaten van zijn of haar leerlingen bekijken (de individueel ingevulde vragenlijst), en nagaan of er op individueel niveau direct actie nodig is. Bij opvallende zaken ligt het voor de hand om eerst een individueel gesprekje te voeren met de leerlingen die het betreft. Met name als leerlingen voor een score bij bepaalde vragen 'altijd' of 'onveilig' hebben gekozen (de meest negatieve score) is er reden voor zorg en nader onderzoek. Soms worden de antwoorden van leerlingen beïnvloed door recente, negatieve gebeurtenissen of een verkeerd geïnterpreteerde vraagstelling en moet er niet zo zwaar getild worden aan de uitslag. Maar soms is er sprake van langdurige problematiek, en is er een aanpak nodig.
- * Ook op groepsniveau worden de resultaten geanalyseerd en besproken. Eerst vindt een analyse plaats van de mogelijke oorzaken van een negatieve uitslag. Herkent de groepsleerkracht de score? Komt de score overeen met de eigen indruk? Welke leerlingen zijn opvallend? Passend bij het gedachtegoed van Vreedzaam is een bespreking met de groep zelf. De groepsleerkracht vat de resultaten samen, en bespreekt deze met de groep.
- * Op schoolniveau worden de resultaten van alle groepen besproken door het MT (directie en intern begeleiders) in samenspraak met de gedragsspecialist. Hierbij gaat de aandacht uit naar een vergelijking van de verschillende groepen met elkaar én naar een vergelijking met voorgaande jaren. Is er sprake van een negatieve of een positieve ontwikkeling? Zo ja, hoe komt dat? Hierbij worden tevens de acties geëvalueerd die vorig jaar zijn ondernomen om de veiligheid te vergroten.

Tenslotte nemen we ook de WMK vragenlijsten met betrekking tot sociale veiligheid af bij ouders, medewerkers en leerlingen van groep 6, 7 en 8. Dit gebeurt jaarlijks.

Deze systemen samen zorgen voor de zogenoemde afname veiligheidsmonitor.

3 Het voorkomen van pesten en sociale veiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven leggen we met het programma van De Vreedzame School fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen ondergaan.

Uitdragen van een positieve sociale en morele norm

Gedrag wordt voor een groot deel bepaald door de sociale norm in de omgeving. Leerlingen zijn gevoelig voor de vraag: 'wat wordt er hier van mij verwacht?' Om positief gedrag van leerlingen te stimuleren willen we expliciet een positieve sociale en morele norm uitdragen. Dit doen we onder andere door:

- Opstekers geven en het belonen van positief en gewenst gedrag in de klassen;
- de omgangsafspraken en het logo van De Vreedzame School hangen zichtbaar in de school;
- directe correctie van gedrag van kinderen dat haaks staat op de norm (time out regeling);
- aanwezigheid van de directeur en onderwijsondersteunend personeel bij de ingang van de school om de leerlingen 's ochtends te begroeten, hen aan te spreken op rennen, een opsteker te geven, belangstellend te informeren, enzovoort.

De klas en school: een gemeenschap

We willen alle leerlingen het gevoel geven dat ze onderdeel zijn van de leefgemeenschap die de school en de klas vormen, dat hun aanwezigheid 'verschil maakt' en dat de klas of de school minder leuk zijn als hij of zij er niet bij is. Dit doen we onder andere door kinderen veel te laten samenwerken met verschillende leerlingen (met behulp van coöperatieve werkvormen), door samen omgangsafspraken te maken, samen

te bedenken welke taken er in de klas zijn en die met elkaar verdelen, of als klas presentaties voor andere klassen te verzorgen. In het begin van het schooljaar besteden we veel aandacht aan de vorming van een positieve groep in alle klassen tijdens de gouden weken (met de lessen van blok 1 van De Vreedzame School).

Het voorgaande heeft evenzeer betrekking op de school. Het maakt veel uit of leerlingen zich verbonden voelen met de school als geheel als zij de school als een gemeenschap ervaren. Die gemeenschap bestaat dan – als het goed is – uit alle andere leerlingen, alle leerkrachten, overige medewerkers en alle ouders.

Op onze school vinden we het daarom belangrijk dat alle leerlingen alle leerkrachten kennen. Om die reden wordt bij het organiseren van de creamiddagen altijd geregeld dat de leerkrachten ook activiteiten geven aan leerlingen uit andere groepen. Daarnaast zorgen we ervoor dat nieuwe leerkrachten zich altijd voorstellen aan de hele school.

Investeren in de relatie met de leerlingen

We vinden het heel belangrijk dat alle leerlingen een goede relatie hebben met hun eigen leerkracht. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een gevoel van veiligheid. We vragen van onze leerkrachten dat ze investeren in het leren kennen van de eigen leerlingen en in de onderlinge relatie. Ieder kind moet voelen dat het er toe doet, dat de leerkracht het fijn vindt dat hij of zij er vandaag weer is. Alle leerkrachten zorgen ervoor dat ze aan het begin van het jaar tussen de bedrijven door met iedere leerling een (kind)gesprekje voeren over persoonlijke zaken als: dingen waar ze tegenop zien, die ze leuk vinden of spannend, hoe het thuis gaat en wat ze graag doen na schooltijd. We starten het schooljaar ook met een kennismakingsgesprek tussen de leerkracht, de leerling en de ouder(s) waarbij dit centraal staat.

Leerlingen worden mede verantwoordelijk

Als de klas een gemeenschap is, dan voelen leerlingen zich betrokken bij en medeverantwoordelijk voor wat er gebeurt in de klas. Bij ons op school krijgen leerlingen een stem, en leren zij die stem op een verantwoorde wijze te gebruiken. We geven leerlingen niet zozeer een stem om op te komen voor hun eigen belang, maar we willen dat ze zich medeverantwoordelijk gaan voelen voor het algemeen belang. We willen dat zij hun steentje bijdragen aan het algemeen belang, aan de gemeenschap. En daar zullen ze zich eerder verantwoordelijk voor voelen als ze ook echt mogen meedenken en als ze serieus worden genomen.

Zo werken we met leerlingmediatoren, met commissies in de klas, met schoolcommissies rond klas overstijgende zaken, en met groepsvergaderingen waarin leerlingen mee mogen beslissen over zaken die hun aangaan. We laten oudere kinderen jongere kinderen helpen bij allerlei activiteiten. En – specifiek gericht op ongewenst gedrag als pesten – leren we de leerlingen dat ze op kunnen en moeten komen voor gespeste medeleerlingen, dat ze ‘verdedigers’ kunnen zijn.

Opstekers

We streven dus naar een positief sociaal klimaat, waarin ieder kind zich veilig voelt, waarin respect is voor elkaar en waarin iedereen makkelijk samenwerkt met iedereen. Een op het eerste gezicht eenvoudig, maar zeer belangrijk middel om hier toe te komen is het geven van ‘opstekers’, of complimenten. Kinderen (niet alleen kinderen, dat geldt helaas ook voor ons volwassenen) hebben de neiging om de negatieve gedragingen te benoemen, en het positieve als vanzelfsprekend te beschouwen. In De Vreedzame School leren we iedereen heel bewust positief gedrag te benoemen in de vorm van een ‘opsteker’.

Als iedereen in de groep in staat is om elkaar complimenten te geven, en zo hun waardering voor elkaar uit te spreken, ontstaat er langzamerhand een steeds positievere sfeer in de groep. En daarmee een cultuur waarin het normaal is om de nadruk te leggen op wat goed gaat. Een klimaat waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, zich gewaardeerd weten, het gevoel hebben dat het er toe doet dat ze er zijn.

Een grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de sociale norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus

van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstellingen (de belangrijkste waarden) van de school.

De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met het programma van De Vreedzame School dat leerlingen:

- op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- conflicten constructief kunnen oplossen;
- zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

- We horen bij elkaar
- We lossen conflicten zelf op
- We hebben oor voor elkaar
- We hebben hart voor elkaar
- We dragen allemaal een steentje bij
- We zijn allemaal anders.

Onze grondwet luidt:

AARDIG. Wij zorgen goed voor onszelf, elkaar en onze omgeving.

VEILIG. Wij zorgen ervoor dat iedereen zich veilig kan vinden.

RUST. Wij geven elkaar de rust om te leren.

SCHOON. Wij houden onze omgeving schoon en netjes.

We gaan graag met ouders in gesprek over onze grondwet.

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

We introduceren in de eerste week van het nieuwe schooljaar de grondwet aan alle kinderen en ouders.

Zo wordt meteen aan het begin van het schooljaar de trend gezet: 'Zo doen we het hier op school!'

Om kinderen duidelijk te maken om welk gedrag het gaat bij de regels, demonstreren leerkrachten en kinderen gedrag dat wel en niet bij de regels hoort. Zo worden de omgangsregels met elkaar gevuld en snapt iedereen wat er met de regels wordt bedoeld. De introductie versterkt het besef dat deze regels 'van ons allemaal' zijn.

De regels vormen op deze manier een kader voor gewenst gedrag: 'Zo doen we het op onze school!'

Deze regels zijn vervolgens zichtbaar in de algemene ruimtes en in iedere groep. Ze staan ook op onze website en in de schoolgids.

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (in blok 1) tijdens de **gouden weken** wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1 en de gouden weken, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep **groepsregels** die gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet op schoolniveau, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetpictogrammen in iedere groep aanwezig. Vervolgens worden in elke groep samen met de leerlingen **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo willen we het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden **aangeleerd**. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas.

Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het **handhaven** van regels vraagt ook iets aan **gedrag van de leerkracht** (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- modelgedrag vertonen;
- leerlingen herinneren aan de regel;
- leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen;
- met de leerlingen meelopen;
- leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden.

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen;
- alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regel; het team maakt afspraken over wie op welke plek toezicht houdt.

In de bijlage is een overzicht opgenomen van het leerkrachtgedrag dat wij op school verwachten, gekoppeld aan de blokken van De Vreedzame School.

Bij het overtreden van de regels: zinvol straffen

Er zullen altijd situaties zijn waarbij leerlingen de regels overtreden en zich niet houden aan afspraken. Bij ernstige overschrijdingen van de grenzen zijn maatregelen of straffen nodig. Uiteraard straffen we bij ons op school af en toe leerlingen. We zijn ons er echter ook van bewust dat straffen niet altijd leidt tot de gewenste gedragsverandering, eerder tot meegaandheid: het volgen van de regels uit angst voor maatregelen. Het bezwaar hiervan is dat de leerling niet zelf nadenkt, niet reflecteert op zijn of haar eigen gedrag en op alternatieven voor dat gedrag. Er zijn enkele voorwaarden voor een 'zinnvolle' straf, een straf die wel kan leiden tot verandering van gedrag. Wil een straf zinvol zijn, dan moet rekening worden gehouden met de behoefte van de leerling aan relatie, autonomie en competentie:

- **Relatie:** we spreken de leerling individueel aan, op zo'n manier dat de relatie niet verbroken is. We laten zien dat het om het gedrag gaat en niet om de persoon. We helpen hem of haar de fout te herstellen. ('Wout, ik vind je een leuke jongen hoor, maar wat je nu hebt gedaan, kan echt niet!')
- **Autonomie:** We zorgen ervoor dat de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem, van het vinden van een oplossing, het maken van een plan en het uitvoeren van dat plan. ('Wat heb je bedacht om dit te gaan oplossen?')
- **Competentie:** We gaan ervan uit dat de leerling zelf met een goede oplossing komt en die ook uitvoert. En we laten onze waardering blijken als dat lukt. ('Ik weet zeker dat je daartoe in staat bent. Zo ken ik je. Fijn dat je dat zo hebt gedaan!')

Een ander belangrijk aspect van een 'zinnvolle' straf is **eigenaarschap**. Straffen kunnen tot gedragsverandering leiden als de dader de straf als zinvol ervaart. Dat gebeurt vaak pas als de leerling mede-eigenaar wordt van het probleem en vervolgens zelf wil nadenken over de oplossing ervan. We steken dus eerst tijd en energie in het bewust maken van de leerling dat het vooral zijn of haar probleem is. Daarna kan de leerling gevraagd worden of hij of zij er iets aan wil doen en indien dat het geval is, luidt de vraag: 'En hoe denk je het op te lossen?' De 'straf' zal dan in het licht komen te staan van 'herstellen': soms daadwerkelijk de (fysieke) schade herstellen, soms het vertrouwen weer winnen, enzovoort.

Toezicht bij ons op school

Het houden van toezicht is van groot belang wanneer we willen werken aan de veiligheid binnen de school. Leerlingen hebben (naast gelegenheid om te oefenen met zelfstandigheid, en naast ondersteuning daarbij van volwassenen) ook altijd toezicht nodig. Leerlingen houden zich niet vanzelfsprekend aan regels en zijn geneigd grenzen te verkennen. Ze hebben het nodig dat die grenzen worden aangegeven door volwassenen. Bovendien kan in een situatie waarin onvoldoende toezicht en dus onvoldoende 'leiding' is, onveiligheid in een groep leerlingen sluipen.

De risicovolle periodes op een schooldag zijn de overgangen van bijvoorbeeld de klas naar het gymlokaal of naar het schoolplein, de pauzes op het plein, het overblijven en de tijdstippen vlak voor of vlak na het begin van de school. Wij hebben met ons team duidelijke afspraken gemaakt rondom het toezicht op verschillende plekken gebeurtenissen.

- schoolplein (bij in- en uitgaan van de school)
- schoolplein (pauzes)
- naar de gymzaal lopen
- de toiletten
- de fietsenstalling
- de gangen en het leerplein bij het in- en uitgaan van de klassen.

Behalve de afspraken die we als team hebben gemaakt over ons eigen gedrag bij het toezicht, hebben we samen met de leerlingen geformuleerd welk gedrag van de leerlingen in welke situaties wordt verwacht. Deze worden hier verder uitgewerkt per locatie en zijn ook zichtbaar op de locatie aanwezig.

Bij het in- en uitgaan van de school:

Op onze Vreedzame School vinden we het belangrijk dat de kinderen, de ouders en andere bezoekers zich welkom voelen in onze school. We willen aan de kinderen laten merken dat elk kind er toe doet. Het is belangrijk dat jij er bent! Het in- en uitgaan van de school is een uitgelezen kans om op een ontspannen manier contact te maken met kinderen én ouders uit verschillende groepen. Alle professionals in de school zijn hier zowel in de ochtend als in de middag bij betrokken. We hebben hierover de volgende specifieke afspraken gemaakt:

- De entree van de school ziet er uitnodigend en verzorgd uit.
- Er zijn afspraken over de tijd waarop de deur open- en dichtgaat.
- Tien minuten voor de schooldeur opengaat, gaat één leerkracht alvast op het schoolplein staan en maakt actief contact met de al aanwezige kinderen.
- De locatieleider en/ of intern begeleider staat bij de deur als deze open gaat en verwelkomt elk kind persoonlijk door hem of haar goedemorgen te wensen en/of assalamoe aleikoem te zeggen.
- De ouders worden aangekeken en gedag gezegd.
- Ook de leerkrachten verwelkomen de kinderen wanneer ze de klas binnenkomen bij de deur.
- Alle professionals hebben een vaste plek bij het in- en uitgaan van de school. Zij houden daarbij ook goed zicht op de gangen. De leerlingen gebruiken de afgesproken deur.
- De leerkrachten voelen zich verantwoordelijk voor alle kinderen en stralen dit ook uit.
- Er wordt op een vriendelijke doch duidelijke manier omgegaan met telaatkomers. Hier zijn afspraken over gemaakt (3x te laat binnen 3 maanden is een gesprek met de leerkracht, 6x te laat binnen 3 maanden is een melding bij de IB-er en directeur, 10 x te laat binnen 3 maanden is een melding bij de leerplichtambtenaar).
- Er is altijd toezicht op kinderen die in een lokaal zijn (ook wanneer het om één of enkele kinderen gaat)
- Na schooltijd lopen er elke dag leerkrachten of andere professionals mee 'naar buiten' en gebruiken deze gelegenheid om contact te maken met ouders.

Bij gymnastiek

- We lopen op een afgesproken manier naar de gymzaal en terug naar de school.
- In de kleedkamers gedragen we ons volgens duidelijk afgesproken regels.
- We helpen bij het klaarzetten en opruimen van de materialen. De gymleerkracht heeft hierin de leiding.
- We geven bij binnenkomst de gymleerkracht een hand.
- Conflicten lossen we met elkaar op.
- Wanneer een leerling geen gymkleding bij zich heeft: na 3x niet mee gymmen en aan de kant blijven zitten.

Huiswerk

- Huiswerk niet gemaakt: noteren en na 3 keer met ouders bespreken. Vanaf groep 7 moeten leerlingen het niet gemaakte huiswerk onder schooltijd of in de pauze maken.

Heiweg

Op onze locatie op de Heiweg (groep 1 t/m 4) hanteren we de volgende regels:

Gedragsregels op de gang

- Ik wandel
- Ik praat rustig.
- Ik gebruik de afgesproken in- en uitgang.
- Ik hang mijn jas en tas aan de kapstok

Gedragsregels bij het naar huis gaan

- Als ik op de fiets ben, kom en ga ik door het achterhek aan de snelliusstraat en plaats ik mijn fiets netjes in het fietsenrek
- De leerkrachten lopen mee naar buiten met hun klas.
- Ik wacht bij de leerkracht tot ik word opgehaald (aan onze kant van de straat). Kleuters wachten bij De ronde banken naast het hek.
- Als ik word opgehaald, zeg ik even gedag tegen mijn leerkracht.
- Als ik 2e rit ben, speel ik na schooltijd in de achtertuin.
- Als ik nog niet ben opgehaald, ga ik met de leerkracht mee naar de klas.
- Vanaf een kwartier na schooltijd ligt de verantwoordelijkheid bij de ouders

Gedragsregels bij het buiten spelen

- Ik gooi het afval in de juiste bakken.
- Ik speel met een bal van school .
- Ik mag naar het toilet met toestemming van de leerkracht en als ik weer buiten kom, meld ik me even bij dezelfde leerkracht (maximaal 2 leerlingen tegelijk).
- Ik blijf buiten spelen. Ik mag alleen met toestemming van de leerkracht naar binnen.
- Ik tel tot 20 (groep 1-2) of 30 (groep 3-4) op het speeltoestel (draaimolen, schommels, etc.) en dan is er iemand anders aan de beurt.
- Ik laat de schommels laag.
- Bij plassen (regen) onder de speeltoestellen, speel ik er niet mee.
- Ik klim alleen in de klimtoren als ik in groep 4 zit.
- Ik gebruik het springtouw om te springen.
- Ik speel met wielotjes op woensdag (groep 3-4)
- Ik sta niet op de tafeltennistafel.
- Bij een time out sta ik bij de muur om af te koelen
- Ik blijf tussen de hekken spelen (voortuin) en ga niet voorbij de paaltjes bij het voetbalveld (achtertuin)
- Het hek bij groep 3 en het hek bij de hoofdingang zijn dicht.
- Ik laat dieren met rust
- Ik houd rekening met de burens
- Ik gebruik het stappenplan van De Vreedzame School bij conflicten
- Als ik iemand zoek om mee te spelen ga ik op het vriendenbankje zitten
- Ik ruim samen het speelmateriaal op
- Ik kom na de bel naar de afgesproken plek en wandel met mijn klas naar binnen
- Ik veeg mijn voeten voordat ik naar (weer) binnen ga (kleuters: stampliedje met de leerkracht).

Buitenspeelmateriaal groepen 1-2 in de voortuin:

- De leerkracht wijst het speelgoed toe. Ik wacht met mijn rug tegen de muur naast de schuur (schuursleutel hangt naast het lokaal van groep 1-2b)
- Ik fiets en speel met de karren en fietsen binnen het afgebakende terrein.
- Als de leerkracht klapt bij de karren, wisselen we en mag iemand anders. Ik wacht op de bankjes tot ik aan de beurt ben.

Akkerlaan

Op onze locatie op de Akkerlaan (groep 5 t/m 8) hanteren we de volgende regels:

Gedragsregels op en om het leerplein

- Ik wandel en gebruik mijn wielotjes niet
- Ik praat rustig
- Ik laat het leerplein achter, zoals ik het heb aangetroffen (stoelen aanschuiven, spullen opruimen)
- Ik hang mijn jas en tas aan de kapstok
- Ik gooi mijn afval in de juiste bak
- Ik kom alleen in de keuken, de lerarenkamer en het IB-kantoor met toestemming van een leerkracht
- Ik zet mijn Chromebook op de juiste plek terug in de kast aan de oplader
- De voordeur is op slot
- Ik laat de wc netjes achter

Gedragregels op het plein

- Ik gebruik het springtouw om te springen
- Ik gooi het afval in de juiste bakken
- Ik mag iedere dag met wielotjes spelen
- Ik speel met zachte ballen
- Ik voetbal volgens het schema
- Ik mag naar het toilet met toestemming van de leerkracht (maximaal 2 leerlingen tegelijk)
- Ik mag alleen met toestemming van de juf naar binnen
- Ik speel op het schoolplein en op het grasveld tot de hoofdingang
- Ik gebruik het stappenplan van De Vreedzame School bij conflicten
- Dagelijks zijn er 2 mediators ingeroosterd om te helpen met het oplossen van conflicten.
- Vanaf een kwartier na schooltijd ligt de verantwoordelijkheid bij de ouders
- Als ik nog niet ben opgehaald, wacht ik binnen de poort
- Ik ruim de spullen op waar ik mee gespeeld heb
- Ik kom na de bel naar de afgesproken plek en wandel met mijn klas naar binnen
- Ik veeg mijn voeten, voordat ik naar binnen ga
- Ik plaats mijn fiets netjes in het fietsenrek

Commissies van leerlingen

Wij kiezen ervoor als school om bij het bevorderen van de sociale veiligheid binnen de school zoveel mogelijk de leerlingen in te schakelen. Zodra er een gevoel van onveiligheid wordt gesignaleerd, bespreken we dat in het team én we betrekken de leerlingen erbij om na te denken over wat er nodig is om een als onveilig ervaren situatie of locatie weer veilig te maken. Dat doen we o.a. met behulp van kortdurende commissies.

Wanneer het gaat om een situatie waarbij de hele school/ locatie betrokken is, vragen we uit alle groepen een leerling te laten deelnemen aan het overleg binnen de commissie, eventueel door de groep op democratische wijze gekozen. Soms gaat het alleen een deel van de leerlingen aan of slechts één groep; dan zijn alleen de leerlingen uit die groep betrokken bij de commissie. Ook de mediators uit groep 7 en 8 worden hier waar mogelijk in betrokken.

Koppeling met de identiteit

Hidaya is een Nederlandse school op islamitische grondslag. Door de waarden van de Islam te integreren met De Vreedzame School versterken we onze pedagogische huisstijl.

De Profeet Mohamed [v.z.m.h.] zegt hierover:

- "Ik ben gezonden om de gunsten van goed gedrag te voltooien".
- "De meest geliefde onder jullie is degene met de beste manieren, die anderen helpt, anderen lief heeft, en geliefd is bij anderen".
- "Sterk is niet degene die een ander op de grond kan gooien, sterk is degene die zichzelf beheerst, als hij/zij boos wordt".
- "Een echte moslim is hij/zij wiens tong en handen veilig zijn voor anderen". Volgens de islam krijg je beloning van Allah als je als eerste de stap zet om tot een oplossing te komen.

- “De meest geliefde onder jullie is degene met de beste manieren, die anderen helpt, anderen lief heeft en geliefd is bij anderen”.
- “Wat je voor jezelf wilt moet je ook voor een ander willen”!
- “Raadpleeg je hart....het goede is datgene waar je eigen hart vrede mee heeft”.
- “Wanneer je gaat zoeken naar de fouten van de mensen heb je hen kapot gemaakt”.
- “Een onderdeel van een goede moslim zijn, is dat hij niet bemoeit met, wat hem niet aangaat”.
- “Elk been van de mens moet elke dag dat de zon opkomt liefdadigheid verrichten. Het brengen van rechtvaardigheid tussen twee mensen is liefdadigheid. Een man helpen met zijn rijdier, hem erop helpen of zijn bagage erop laden is liefdadigheid. Een goed woord is liefdadigheid. Elke stap die je neemt (naar de moskee) om het gebed te verrichten is liefdadigheid. En iets schadelijks van de weg verwijderen is liefdadigheid”.

De leerkrachten besteden aandacht aan de ‘woorden die je bent’ van het blok behorende bij de Vreedzame school. Deze overleveringen geven ons aanleiding om extra aandacht te besteden aan goed gedrag voor onze kinderen. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van ‘Een rustmoment om te worden wie je bent’. Zie hiervoor ‘Identiteit van A tot Z’. De godsdienstleerkracht stuurt dit in samenwerking met het doe team identiteit aan.

4 Pesten en plagen

“O mensen! Wij hebben jullie uit man en vrouw geschapen. Wij hebben jullie verdeeld in volkeren en stammen om elkaar te leren kennen. Bij Allah is de beste onder jullie wie het vroomste is. Allah is al wetend en op de hoogte van alles.”

Op een dag zat de Profeet Mohammed (vzzmh) met een van zijn metgezellen, toen er een man voorbij liep. De metgezel zei tegen Profeet Mohammed (vzzmh): “Weet je, ik houd van deze man omwille van Allah.”, en dus vroeg de Boodschapper van Allah hem: “Heb je dit aan hem verteld?” De metgezel antwoordde: “Nee.” Profeet Mohammed zei: “Ga snel en vertel het hem! Wanneer een man van zijn broeder houdt (omwille van Allah) laat hem vertellen dat hij van hem houdt.

يَتَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَنْفُسُكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

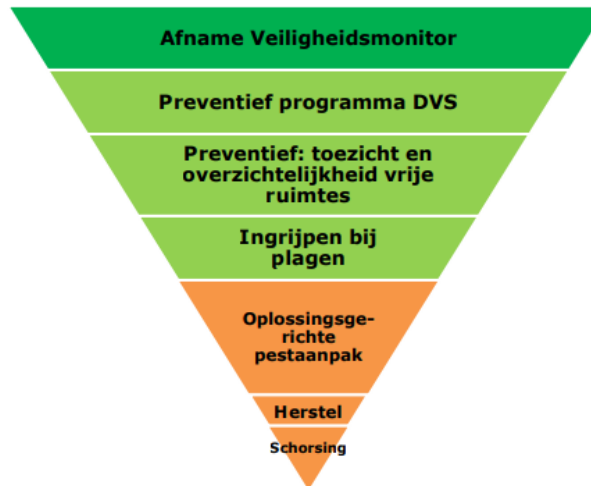
Ingrijpen bij plagen

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt er een einde aan te maken. Ook kunnen we de mediators vragen te helpen.

We maken onderscheid tussen pesten en plagen. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten. We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een conflict. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontstaat een conflict in een ruzie, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog even mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelijkbaar met plagen.

Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

Ingrijpen bij pesten: de oplossingsgerichte pestaanpak (OPA)

Hoeveel we ook doen aan preventie, pesten kan altijd nog voorkomen. Als er toch pestincidenten zijn, dan is het uiteraard zaak om eerst na te gaan of aan de preventieve kant nog wel voldoende wordt gedaan, zoals in het voorgaande is beschreven (en of het programma van De Vreedzame School (nog) wel goed wordt uitgevoerd). Maar soms is er meer nodig.

Helaas behoort pesten tot gedrag dat door alle tijden en overal op de wereld is terug te vinden. Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- een negatieve intentie, bedoeld om een andere leerling leed te berokkenen;
- herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- verschil in macht tussen pester en gepeste.

In de eerste plaats vragen we altijd aan andere leerlingen om te helpen. Met name populaire leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte Pestaanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we gaan uit van het goede in ieder kind, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind.** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil, en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zijn zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.

We vragen in dit gesprek aan de leerling of hij of zij wil dat de ouders op de hoogte zijn van de gesprekken. Als een externe of een andere volwassene (niet de eigen groepsleerkracht) binnen de school deze gesprekken gaat voeren, lichten we de ouders altijd in.

2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet deze cyclus nog een of meerdere keren herhaald worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

“Weest een
gemeenschap die tot
goedheid uitnodigt en
het fatsoenlijke beveelt
en het kwade verbiedt;
Zij die dat doen zullen
succes boeken

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

De profeet Mohammed s.a.s. zei:

Wie iemand tot het goede leidt krijgt dezelfde beloning als de beloning van degene die (naar zijn
advies) handelde. (De Qur'an Al-Imran 104)

“O gelovigen vreest Allah en
spreekt de waarheid

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

De Qur'an surat al-Ahzab 70

De profeet Mohammed s.a.s. : “ Weest oprecht! Oprechtheid leidt tot het goede en het goede leidt
naar het Paradijs. Wie onophoudelijk oprecht is en zich ertoe dwingt zal uiteindelijk worden
ingeschreven bij het aantal waarheidsliefenden.

Hoedt u voor de leugen! Deze leidt tot immoraliteit, hetgeen leidt naar de Hel. Wie niet ophoudt met
leugens, zal worden bijgeschreven bij het aantal leugenaars!”

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een nieuwe vorm van pesten, maar de basis van de
aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat
online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich mee brengt, daarvan
zijn kinderen zich, zeker op de basisschool, nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om
kinderen leren om te gaan met sociale media, en dat we kinderen opvoeden tot *digitaal* burger.

We hebben duidelijke afspraken gemaakt over digitaal pesten en over online communiceren.

Vanaf het moment dat mobieltjes een rol gaan spelen in de groep gaat de groepsleerkracht met de groep
in gesprek over de manier waarop ze hiermee om kunnen gaan. We zetten direct ook op dit terrein een
duidelijke norm neer: 'Zo doen we dat hier op school met sociale media!'

Problemen op dit gebied worden direct gebruikt als 'teachable moments', als een gelegenheid om
afspraken te maken over het gebruik van sociale media, bijvoorbeeld de groepsapp.

Ook bij digitaal pesten spelen we zo vroeg mogelijk in op signalen. We stimuleren leerlingen zelf om
incidenten direct te melden bij de leerkracht. Vervolgens nemen we onmiddellijk de tijd om hierover met de
leerling(en) te praten.

Afhankelijk van wat de betrokken leerling hierin aangeeft en afhankelijk van onze inschatting of dit in de
groep besproken kan worden, maken we dit bespreekbaar in de groep. Alleen als de betrokken leerling
(eventueel in overleg met zijn of haar ouders) dit zelf wil.

In het kader van De Vreedzame school besteden we vanaf groep 5 geregeld aandacht aan online
communiceren.

Naast De Vreedzame School werken we ook met het Nationaal Mediapaspoort. Alle leerlingen krijgen
lessen over 7 thema's, die elk schooljaar terugkomen. De 7 lessen per schooljaar duren tussen de 20 en
50 minuten per les en zijn exact afgestemd op de leeftijd, belevingswereld en het onderwijsniveau en
leervermogen van de leerlingen. Het Nationaal Media Paspoort is een doorlopende leerlijn.

Herstelgesprekken

De hiervoor beschreven Oplossingsgerichte pestaanpak is niet altijd mogelijk, of geeft soms geen resultaat: de pester stelt zijn of haar gedrag niet bij. Soms zijn de peestsituaties zo ernstig dat er iets anders moet gebeuren. Of soms wil de gepeste leerling niet meewerken. Soms valt de pester in herhaling en komt de grens van het toelaatbare in de school in het vizier.

Ter bescherming van de gepeste leerling zullen we – als alle pogingen (inclusief externe hulpverlening en een laatste waarschuwing) geen resultaat hebben gehad - moeten overgaan tot schorsing of verwijdering. Een dergelijke noodoplossing is natuurlijk geen oplossing van het probleem. Vaak blijven de leerlingen elkaar ontmoeten in de buurt. Het onopgeloste probleem krijgt dan mogelijk een vervelend vervolg buiten school. Om die reden geven we, voordat de fase van schorsing en/of verwijdering ingaat, aan de betrokkenen een laatste kans om de situatie te herstellen.

We gebruiken hierbij de vorm van herstelgesprekken. De betrokken partijen komen bij elkaar met als doel om de 'schade' te herstellen. Het gaat dan niet alleen om herstel van de (materiële of emotionele) schade, maar vooral ook om het herstel van de relatie. Naast de pester en het gepeste kind worden bij voorkeur ook anderen (familieleden, vrienden, andere betrokkenen) bij het gesprek betrokken. Een voorwaarde voor een dergelijk herstelgesprek is uiteraard dat de pester (en diens ouders) verantwoordelijkheid willen nemen voor het aangedane leed, het aanhoren van het verhaal van het gepeste kind (en diens ouders) over de zware gevolgen van het pesten, en dat zij bereid zijn excuses te maken. De basisvragen die centraal staan bij herstelbijeenkomsten zijn:

- Wat is er gebeurd?
- Wat dacht je op dat moment en hoe denk je er nu over?
- Wie is er door het gebeurde beschadigd, benadeeld, en hoe?
- Hoe zorgen we ervoor dat iedere betrokkene zijn kant van het verhaal kan laten horen?
- Wat is nodig om te herstellen wat er is gebeurd?
- Wat leren we hierover voor de toekomst?

Schorsing en verwijdering

Als de veiligheid van leerlingen, leerkrachten, ander personeel of ouders in het geding is, is optreden geboden. Daarbij hoeft het niet alleen om de fysieke veiligheid te gaan; het kan ook de sociale en emotionele veiligheid betreffen. Als er een noodzaak is om stevig op te treden, dan hanteren we onderstaand protocol dat voor alle betrokkenen helder aangeeft welke stappen worden gezet als er sprake is van een extreme situatie. Leerlingen die het gevoel van veiligheid van anderen schade toebrengen door hun houding of gedrag (te denken valt aan: vechten, slaan, bedreigen, schelden e.d.) waardoor medeleerlingen en/of leerkrachten zich onveilig voelen, kiezen ervoor zich niet aan de schoolregels te houden en op die manier hun verbinding met de groep te verbreken. We werken in dit geval met een time out regeling die hieronder verder wordt toegelicht (zie bijlage voor een schema hiervan) en ons protocol schorsing en verwijdering (stroomschema in de bijlage).

Time out 1

In elke klas is een time out plek. Leerlingen kunnen hier door de leerkracht naartoe worden gestuurd voor een time out. Voor de duur van de time out houden we de leeftijd aan: per jaar een minuut.

Time out 2

In een andere klas (zie time out regeling), groep 5 t/m 8 op de gang met formulier. Werk wordt ingehaald (op school of thuis) en er is een herstelgesprek.

Het protocol schorsing en verwijdering, beginnend met time out 3 en 4, treedt in werking er sprake is van structureel grensoverschrijdend gedrag m.b.t. het uitvoeren van regels en afspraken vastgesteld in dit protocol. Gedrag waarbij psychisch en of lichamelijk letsel aan derden is toegebracht.

Het gaat ook om situaties waarbij leerlingen in hun houding naar leerkrachten en leerlingen werkelijk onacceptabel gedrag vertonen. Uitlokgedrag naar andere leerlingen hoort hier ook bij.

Als een kind na het volgen van de time out 1 en 2 doorgaat met fysiek of verbaal geweld, vernieling of niet respectvol gedrag dan treden de volgende stappen in werking:

Officiële waarschuwingen

Waarschuwingbrief 1/ time out 3

Schoppen, slaan, spugen, schelden, discriminatie en het niet nakomen van de genoemde schoolregels betekent;

De leerling gaat uit de klas naar directeur/ ib.

De groepsleerkracht maakt een aantekening van het probleem in het dossier (Parnassys)

1. De ouders krijgen een waarschuwingbrief (zie bijlage) van de leerkracht die ondertekend moet worden.
2. De ouders worden door directeur of IB-er telefonisch uitgenodigd voor een gesprek met de leerkracht en voor het maken van nieuwe afspraken. Op verzoek van de leerkracht kan IB-er/ directeur of gedragsspecialist aanschuiven als de gespreksleider.
3. De ondertekende waarschuwingbrief en afspraken worden opgenomen in het leerlingendossier. (Parnassys)
4. Kind haalt werk in (op school of thuis) en er is een herstelgesprek.

Waarschuwingbrief 2/ time out 3

Schoppen, slaan, spugen, schelden, discriminatie en het niet nakomen van de genoemde schoolregels betekent;

De leerling gaat uit de klas naar directeur/ ib.

1. De groepsleerkracht maakt een aantekening van het probleem in het dossier (Parnassys).
2. De ouders krijgen een waarschuwingbrief, (zie bijlage) van de leerkracht die ondertekend moet worden.
3. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek (leerkracht/ directie en gedragsspecialist/IB-er). Tijdens dit gesprek wordt een schoolcontract gemaakt en ondertekend door leerling/ ouder/ leerkracht en directie.
4. De ondertekende waarschuwingbrief en afspraken worden opgenomen in het leerlingendossier.(Parnassys)
5. Kind haalt werk in (op school of thuis) en er is een herstelgesprek.

Waarschuwingbrief 3/ time out 4

Schoppen, slaan, spugen en schelden, discriminatie, en het niet nakomen van de genoemde schoolregels betekent;

1. De groepsleerkracht maakt een aantekening van het probleem in het dossier (Parnassys)
2. De ouders krijgen een waarschuwingbrief, (standard zie bijlage 1) van de leerkracht die ondertekend moet worden. Dit wordt vervolgens opgeborgen in het papieren dossier.
3. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek (leerkracht/ directie en gedragsspecialist/IB-er). Dit gesprek leidt tot schorsing 1 van de leerling met een maximum van 5 dagen.
4. De ondertekende waarschuwingbrief en schorsingsbrief worden opgenomen in het leerlingendossier.(Parnassys)
5. Kind wordt geschorst.
6. Team wordt ingelicht over de genomen stappen door de directie / IB-er/ gedragsspecialist.

Wanneer de regels en afspraken ernstig worden overtreden wordt de leerling direct geschorst.

Schorsing 1

Alleen in uiterste gevallen zullen we op onze scholen overgaan tot schorsing. Alleen de directie kan het besluit nemen tot schorsing en dit wordt vastgelegd in een brief.

Deze dag is bedoeld om ouders en kinderen te laten bezinnen op regelmatig voorkomen van “verkeerd gedrag”.

Ouders dienen tot actie over te gaan.

- De leerling bezint zich en vraagt zichzelf af waarom het straf heeft gekregen.

- De leerling krijgt “het werk van de dag” mee.
- De leerling krijgt een bezinningsopdracht mee: “Ik verbeter mijzelf....”
- De leerling zegt 33 keer astaghfirullah.[Betekenis, oh Allah, vergeef mij]

De eerst volgende schooldag:

- De leerling maakt excuses naar de medeleerling en/of leerkracht.
- De leerling heeft een gesprek met de directeur over “ik verbeter mijzelf...”. Dit gesprek heeft een reflecterend karakter.

Wanneer er over gegaan wordt tot schorsing (van maximaal 5 dagen) is de directeur de casemanager en zal deze de volgende stappen moeten ondernemen.

1. De leerling uit de bedreigde situatie halen.
2. De ouders van de leerling bellen met het verzoek de leerling direct op te halen.
3. Melding van het gebeuren bij CvB en de leerplichtambtenaar (door de directeur).
4. Opstellen van een brief naar ouders met vermelding van de gebeurtenissen (schorsingsbrief bijlage 2).
5. Plannen van een oudergesprek over te nemen stappen om gedrag van de leerling te verbeteren (ouders/ leerkracht/ IB(gespreksleider), directeur en laatste gedeelte van het gesprek de leerling).
6. Opnemen van de afspraken in het leerling dossier.
7. Brief naar ouders met vermelding van de gemaakte afspraken (bijlage 3) en de reden van schorsing/verwijdering. In deze brief worden de ouders op de hoogte gesteld dat ze bezwaar kunnen maken tegen deze beslissing.
8. Zorgt ervoor dat de leerkracht het voorval met de (betrokken) klas/ personen bespreekt.
9. De leerkracht onderhoudt, na de schorsing, het contact met de ouders, middels (telefonische) geplande gesprekken over de voortgang. Deze gesprekken worden vastgelegd.
10. De brieven, die de ouders ontvangen, moeten ook naar leerplicht gestuurd worden.
11. Bij schorsing langer dan een dag dient het CvB en onderwijsinspectie op de hoogte gebracht te worden door de directeur.
12. Ouders kunnen beroep aantekenen bij het bevoegd gezag van school. Tijdens de periode van de bezwaarprocedure hoeft de school de verwijderde leerling niet toe te laten. Het staat ouders echter vrij om hiertegen te procederen College van Bestuur beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep.

Schorsing 2

Zie criteria schorsing 1. De schorsing bedraagt deze keer twee dagen en kan hooguit nog een keer verlengd worden met twee dagen.

Schorsing 3

Zie criteria schorsing 1. De schorsing bedraagt deze keer weer maximaal twee dagen.

7. Verwijdering

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en / of de onderwijskundige voortgang van de school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

In de wet is opgenomen wanneer een school een leerling mag verwijderen:

- Een school is niet in staat de benodigde (speciale) ondersteuning voor de leerling te realiseren.
- Er sprake is van voortdurend storend(ernstig) agressief gedrag.
- Er ernstige conflicten zijn waarbij mogelijk ook de ouders zijn betrokken.

De wettelijke regeling voor het bijzonder onderwijs is hier van toepassing. Hierbij gelden de volgende acties:

1. Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.
2. Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en de directie te horen. Verslaggeving volgt. Het verslag wordt aan de ouders opgestuurd. Ouders tekenen voor gezien.
3. Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar:
  - De ambtenaar leerplichtzaken.
  - De inspectie onderwijs.
4. Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid tot het indienen van een bezwaarschrift.
5. De ouders krijgen de mogelijkheid binnen 6 weken een bezwaarschrift in te dienen.
6. Het bevoegd gezag is m.b.t. het bezwaarschrift verplicht de ouders te horen
7. Het bevoegd gezag neemt, na ontvangst van het bezwaarschrift, binnen 4 weken, een uiteindelijke beslissing.
8. Een besluit is pas mogelijk, nadat een andere basisschool of een school voor speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen.
9. Het moet aantoonbaar zijn dat het bevoegd gezag, gedurende 8 weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling op te nemen.
10. De leerling wordt tussentijds niet toegelaten tot de lessen of tot de school.
11. De directeur vervult hier de rol van mediator richting aanname nieuwe school.

Antipestcoördinator

Van scholen wordt verwacht dat ze een teamlid (of meerdere teamleden) belasten met de taak om het beleid ten aanzien van pesten te coördineren, die tevens als aanspreekpunt in het kader van pesten fungeert. Wij kiezen ervoor om deze taak mee te nemen in het bredere perspectief van de pedagogische opdracht van de school, en de domeinen van sociale competentie en burgerschapsvorming. De taken van een 'antipestcoördinator' zijn op onze school opgenomen in de taken van de coördinator Vreedzame School (de gedragspecialist). De taakomschrijving van een gedragspecialist kan er als volgt uitzien:

- Ontwikkelen, actualiseren en levend houden van beleid en aanpak m.b.t. burgerschap/De Vreedzame School binnen het curriculum en het sociaalpedagogische klimaat van de school.
- Het bijhouden van literatuur over vakdidactisch onderwijs en zich op de hoogte houden van onderzoek en ontwikkelingen mede in het kader van de wet BiO.
- Adviseren bij de keuze, aanpak en implementatie van nieuwe methodes en/of materialen of software op het terrein van burgerschap/De Vreedzame School.
- Op verzoek fungeren als vraagbaak en luisterend oor voor collega's, ondersteunen van beginnende collega's op het betreffende vakgebied, bieden van klassenconsultatie en nabespreking.
- Draagt bij aan de versterking van de inhoudelijke kennis en didactiek in het team op het vakgebied.
- Bij directie adviseren naar aanleiding van de analyse van kengetallen (bijv. Zien!) bij het bieden van een passend onderwijsaanbod op het vakgebied.
- Bewust bezig zijn met goed (vakdidactisch) onderwijs, experimenteren en onderzoeken. Deelnemen aan conferenties en studiedagen en informatie doorspelen.
- Bewaken van de kwaliteit van de uitvoering van De Vreedzame School.
- Zorg dragen voor afname kwaliteitszorginstrument Zien!
- De Vreedzame School agenderen in de teamvergaderingen.
- Inscholen en coachen nieuwe leerkrachten.
- Organiseren ouderbijeenkomsten rondom De Vreedzame School.

- Verzorgen van de nieuwsbrieven voor ouders over De Vreedzame School.
  - Het zorg dragen voor de zichtbaarheid van De Vreedzame School in lokalen, gangen en andere plekken in en om het gebouw.
  - Verzorgen van de jaarlijkse mediatorentoer.
  - Fungeren als contactpersoon voor de leerlingmediatoren; regelmatig evaluatie met mediatoren.
- Bij 6 beschrijven we welke prioriteiten er worden gesteld per schooljaar. In de bijlage ook een overzicht vanuit SIMON met mogelijke taken van de gedragsspecialist.

5 Ouderbetrokkenheid bij het veiligheidsbeleid

Wij willen als school graag samen met de ouders optrekken op dit terrein. In het geval van incidenten zoeken we snel contact om samen te bespreken hoe we hiermee om zullen gaan. Bij grensoverschrijdend gedrag kiezen we als school ervoor de ouders medeverantwoordelijk te maken voor het probleem en te zoeken naar een oplossing. Maar ook in meer algemene zin willen we ouders bij het veiligheidsbeleid betrekken. Dat doen we door ze te informeren over wat de school doet aan het voorkomen en aanpakken van ongewenst gedrag als pesten. En over bij wie ze terecht kunnen als er iets is. We nemen ouders heel serieus daarin.

Om ervoor te zorgen dat de veiligheid in en om de school iets wordt waarvoor ouders en school zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen, gaan we met ouders het gesprek aan. Dat doen we door het organiseren van ouderavonden. De OR (ouderraad) vormt een klankbordgroep van ouders die mee willen denken. Ook de jaarlijkse afname van de WMK lijsten met betrekking tot sociale veiligheid hebben hier een informatieve en signalerende werking.

6 Contactpersonen

Contactpersonen zijn er op onze school voor medewerkers of ouders die een klacht hebben. Op onze school zijn de contactpersonen:
Marjo van Boeijen (m.vanboeijen@simonscholen.nl)
Melle Bakker (m.bakker@simonscholen.nl)
U kunt de contactpersonen bereiken via Parro, telefonisch op nummer 024-3606527 of per mail.

7 Prioriteiten

Schooljaar	Prioriteiten	Uitvoering	Evaluatie
21/22	<ol style="list-style-type: none"> 1. Implementatie nieuwe versie DVS en scholing nieuwe leerkrachten en borging 2. Regels in de school herzien en opstellen voor de nieuwe locatie op de akkerlaan. 3. Zien! IHP gedrag 4. Mediatoren na corona opnieuw opstarten en trainen 5. Pedagogisch beleidsplan herzien 	Lonneke (gedragsspecialist)	Juni 2022
22/23	<ol style="list-style-type: none"> 1. Borging DVS 2. Ouderbetrokkenheid 	Lonneke (gedragsspecialist)	Juni 2023
23/24			Juni 2024

Bijlagen

Multisignaal en meldcode
Leerkrachtgedrag per blok vanuit De Vreedzame School
Rol van de gedragspecialist
Gedragsregels time out
Stroomschema schorsing en verwijdering
Voorbeeldbrieven behorende bij het stroomschema schorsing en verwijdering
Sociale kaart Nijmegen

Multisignaal/ verwijzindex en meldcode

Multisignaal/Verwijsindex

Soms heeft een kind of een gezin om verschillende redenen extra ondersteuning nodig. Op dat moment zijn er vaak verschillende professionals die hulp bieden. Zij willen allemaal het beste voor het kind. Net zoals de ouders of het kind zelf. Daarom is het belangrijk dat instanties die met deze kinderen werken elkaar goed kennen en samenwerken.

Deze instanties vinden elkaar in MULTIsignaal. MULTIsignaal is een digitaal systeem.

MULTIsignaal zorgt ervoor dat professionals met elkaar in contact komen. In het systeem geven zij aan dat ze de zorg- of dienstverlening starten. Daarna kunnen zij zien wie er mogelijk al betrokken zijn bij een kind, jongere of gezin. De professionals overleggen dan met de ouders, de jongere en met elkaar over de beste aanpak. Zo zorgen ze er voor dat er geen onnodig grote problemen komen. In MULTIsignaal staat niet waarom de professional betrokken is. Voor het uitwisselen van informatie vraagt de professional de ouders of de jongere om toestemming.

Op de website van GGD Gelderland-Zuid staat de folder 'MULTIsignaal voor jongeren en ouders'. Hier staat ook een filmpje met uitleg over de Verwijsindex. De informatiefolder voor ouders is ook te downloaden.

[Verwijsindex Nijmegen - MULTIsignaal](#)

[VI-Nijmegen-MULTIsignaal-folder.pdf](#)

Meldcode

In het kader van kwaliteitszorg, wordt de plicht opgelegd om een meldcode te hanteren voor huiselijk geweld en kindermishandeling, daaronder ook begrepen seksueel geweld, vrouwelijke genitale verminking (ook wel genoemd meisjesbesnijdenis) en eer-gerelateerd geweld. De verplichting geldt voor organisaties en zelfstandige medewerkers in de gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, justitie en politie.

Via onderstaande link, kom je op de signalenkaart voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. Daar kun je de signalen aanvinken die je waarneemt bij het slachtoffer en de pleger.

[SignalenKaart](#)

De hieronder te downloaden meldcode is gebaseerd op het Basismodel meldcode; Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling van het ministerie van VWS.

[Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling | Huiselijk geweld | Rijksoverheid.nl](#)

Ibs Hidaya hanteert deze meldcode, het afwegingskader meldcode en Multisignaal.

Leerkrachtgedrag per blok vanuit De Vreedzame School

Wat verwachten wij van leerkrachten op onze school m.b.t. Vreedzaam?

<p>Kerndoel van blok 1 (gedrag en houding leerlingen) We horen bij elkaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - positief sociaal gedrag - leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de klas (gemeenschapszin) 		
<p><i>onderbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opstekers geven - aan afspraken houden - taken in klas uitvoeren - elkaar helpen - eigen grens aangeven - samenwerken en samenspelen 	<p><i>middenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opstekers geven over gedrag - aan afspraken houden - taken in klas uitvoeren - elkaar helpen - opkomen voor elkaar (bij plagen/pesten) - met iedereen samenwerken 	<p><i>bovenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - opstekers geven over persoon - aan afspraken houden - verantwoordelijk voelen voor afspraken - elkaar aanspreken op houden aan afspraken - verantwoordelijk voelen voor taken in klas - taken in school uitvoeren - elkaar helpen - opkomen voor elkaar (bij plagen/pesten) - met iedereen samenwerken - initiatieven nemen t.b.v. de klas of school
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorgt dat alle leerlingen (en ouders) zich gehoord en gezien voelen - verwelkomt de leerlingen elke dag persoonlijk, en neemt ook persoonlijk afscheid - leeft positief sociaal gedrag voor - geeft veel opstekers aan leerlingen - stimuleert samenwerken en belangstelling voor elkaar 		
<p>Kerndoel van blok 2 (gedrag en houding leerlingen) We lossen conflicten zelf op:</p> <ul style="list-style-type: none"> - conflicten constructief oplossen 		
<p><i>onderbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - een oplossing bedenken - afzien van geweld - afkoelen bij boosheid - kunnen zeggen wat je wilt in een conflict - luisteren naar wat de ander wil - het weer goedmaken na een ruzie - gebruik maken van strategieën zoals 'Om de beurt' en 'Ik mag eerst' 	<p><i>middenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zelfstandig een conflict oplossen - win-win-oplossing zoeken - afkoelen bij boosheid - opkomen voor eigen standpunt - gevoelens benoemen in een conflict - verplaatsen in standpunt ander - afzien van geweld - het weer goedmaken na een ruzie 	<p><i>bovenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - zelfstandig een conflict oplossen - win-win-oplossing zoeken - afkoelen bij boosheid - opkomen voor eigen standpunt - gevoelens benoemen in een conflict - verplaatsen in standpunt ander - afzien van geweld - het weer goedmaken na een ruzie - eigen aandeel zien in een conflict - mediëren bij conflict van anderen
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stimuleert de leerlingen hun conflicten zelf op te lossen met behulp van het Stappenplan - speelt zo nu en dan de rol van mediator - onderscheidt conflict van ruzie - stimuleert het gebruik van de gele pet 		
<p>Kerndoel van blok 3 (gedrag en houding leerlingen) We hebben oor voor elkaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - goed kunnen praten met elkaar: duidelijk zeggen wat je vindt, goed luisteren en je verplaatsen in gezichtspunt van ander 		
<p><i>onderbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - iets durven zeggen - luisteren naar andere kinderen - vragen stellen aan andere kinderen - kunnen zeggen wat je vindt - de keuze van de groep accepteren 	<p><i>middenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - actief meedoen met een groepsbesluit - luisteren naar andere kinderen - vragen stellen aan andere kinderen - mening onder woorden brengen - mening onderbouwen met argumenten - verplaatsen in standpunt van een ander - bereid van mening te veranderen - de keuze van de groep accepteren 	<p><i>bovenbouw</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - actief meedoen met een groepsbesluit - luisteren naar andere kinderen - vragen stellen aan andere kinderen - mening onder woorden brengen - mening onderbouwen met argumenten - verplaatsen in standpunt van een ander - bereid van mening te veranderen - de keuze van de groep accepteren - mening van minderheid serieus nemen - groepsdruk weerstaan
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zelf helder communiceren - verplaatsen in gezichtspunt van leerlingen - vraagt leerlingen naar hun mening, als het te pas komt - stimuleert dat leerlingen duidelijk communiceren, goed luisteren naar elkaar, vragen stellen aan elkaar, bijv. in een groepsgesprek - benadrukt het positieve van het bestaan van verschillende meningen. 		

Wat verwachten wij van leerkrachten op onze school m.b.t. Vreedzaam?

<p>Kerndoel van blok 4 (gedrag en houding leerlingen) <i>We hebben hart voor elkaar:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - omgaan met eigen gevoelens (herkennen, onder woorden brengen, uiting geven aan) - inleven in de gevoelens van anderen 		
<i>onderbouw</i>	<i>middenbouw</i>	<i>bovenbouw</i>
<ul style="list-style-type: none"> - benoemen van gevoelens - praten over eigen gevoelens - een ander troosten 	<ul style="list-style-type: none"> - benoemen van gevoelens - praten over eigen gevoelens - gevoelens kunnen uitbeelden - inleven in gevoelens van een ander - een ander troosten 	<ul style="list-style-type: none"> - benoemen van gevoelens - praten over eigen gevoelens - gevoelens kunnen uitbeelden - inleven in gevoelens van een ander - een ander troosten - inzicht in eigen gedrag en gevoel - gevoelens kunnen beheersen
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brengt zelf geregeld de eigen gevoelens onder woorden - stimuleert leerlingen om gevoelens onder woorden te brengen - vermijdt oordelen over gevoelens: ook negatieve gevoelens mogen er zijn - stimuleert leerlingen elkaar te ondersteunen als iemand iets niet durft of bang is - stimuleert leerlingen 'oog te hebben voor elkaar' 		
<p>Kerndoel van blok 5 (gedrag en houding leerlingen) <i>We dragen allemaal een steentje bij:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - een actieve bijdrage leveren aan, je verantwoordelijk voelen voor de gemeenschap die de klas en school is 		
<i>onderbouw</i>	<i>middenbouw</i>	<i>bovenbouw</i>
<ul style="list-style-type: none"> - elkaar helpen - meehelpen met taakjes in de klas - elkaar helpen bij oplossen van ruzies 	<ul style="list-style-type: none"> - elkaar helpen bij oplossen van conflicten - mediëren 	<ul style="list-style-type: none"> - mediëren - bijdrage leveren aan de klas - bijdrage aan de school - initiatieven nemen voor de klas of school
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - geeft kinderen een stem - luistert actief naar kinderen - toont waardering en respect voor elke leerling - laat zien dat hij/zij (ook) van de leerling wil leren - daagt kinderen uit tot zelfstandigheid - toont een groot vertrouwen in de competentie van kinderen - toont een hoge verwachting van kinderen (m.n. op het terrein van verantwoordelijkheid) - spreekt kinderen voortdurend actief aan op hun verantwoordelijkheid - houdt de handen af en toe op de rug: geeft kinderen gelegenheid tot oefenen en fouten maken - is niet bang om de controle te verliezen 		
<p>Kerndoel van blok 6 (gedrag en houding leerlingen) <i>We zijn allemaal anders:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - een open houding bij de leerlingen ten aanzien van verschillen tussen mensen 		
<i>onderbouw</i>	<i>middenbouw</i>	<i>bovenbouw</i>
<ul style="list-style-type: none"> - iedereen mee laten doen met spelen - samenwerken 	<ul style="list-style-type: none"> - iedereen mee laten doen met spelletjes - goed samenwerken, ook met 'niet-vrienden' - een open houding tegenover kinderen die 'anders' zijn 	<ul style="list-style-type: none"> - iedereen mee laten doen met spelletjes - goed samenwerken, ook met 'niet-vrienden' - een open houding tegenover kinderen die 'anders' zijn - belangstelling voor andere opvattingen en/of leefgewoonten
<p>gedrag en houding leerkrachten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zorgt dat de verschillende achtergronden van de leerlingen of van onze samenleving terug te vinden zijn in het lokaal - laat leerlingen over zichzelf vertellen: specifieke hobby maar ook allergie, handicap ... - weet dat niet alle leerlingen dezelfde behoeftes en dezelfde aanpak nodig hebben; sommigen mogen iets wat een ander niet mag - stimuleert tolerantie t.o.v. leerlingen met speciale leerbehoeften of opvallend gedrag - waardeert verschillen als hij/zij ze ziet - corrigeert kinderen of collega's als ze gedrag vertonen dat haaks staat op de doelen van dit blok - is zich bewust van de eigen oordelen en vooroordelen - is zich bewust van hoe verschillend hij/zij de leerlingen behandelt, van de eigen voorkeuren en vooroordelen. 		

Rol van gedragsspecialist

Basisschool Hidaya heeft een gedragsspecialist met een afgeronde opleiding. Gedragsspecialisten zijn leerkrachten die zich gespecialiseerd hebben op het gebied van gedrag van zowel kinderen als leerkrachten en schoolbeleid over gedrag.

Elk schooljaar wordt er in overleg met de directeur vastgesteld welke taken er worden uitgevoerd door de gedragsspecialist. Dit is afhankelijk van het aantal beschikbare (taak)uren. In hoofdstuk 4 zie je welke speerpunten er per schooljaar centraal staan.

Hieronder geven we de mogelijke taken en verantwoordelijkheden van de gedragsspecialist:

Onderwijs en begeleiding

- Begeleidt (startende) leraren en collega's bij onderwijs en leerlingbegeleiding en bij scholing en ontwikkeling.
- Begeleidt collega's op het gebied van planmatig handelen en stimuleert tot reflectie op het eigen handelen in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, gericht op gedrag gerelateerde interactie.
- Treedt op als inhoudelijk klankbord op het gebied van gedrag en begeleidt en adviseert collega's.
- Draagt bij aan deskundigheidsbevordering van het team.

Bijdrage van de gedragsspecialist aan voorbereiding en ontwikkeling van leerlingen op het gebied van gedrag en pedagogisch klimaat; leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling

- Levert een bijdrage aan de ontwikkeling en vernieuwing van onderwijsprocessen in de school en adviseert de directeur hierover.
- Levert een bijdrage aan de ontwikkeling en vernieuwing van handelingsgericht werken en opbrengstgericht werken met aandacht voor de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Signaleert en analyseert behoeften tot vernieuwing van het onderwijs en levert bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe onderwijsprogramma's.
- Geeft vorm aan inhoudelijke ontwikkelingen binnen de school, doet voorstellen voor nieuwe lesmethoden en –programma's en draagt mede zorg voor de implementatie hiervan.
- Zet mede, in teamverband, de pedagogische koers uit, voert hierover overleg met betrokkenen en verwerkt de koers in didactische werkvormen en leeractiviteiten.
- Formuleert met het team en/of de directeur doelen van de school op het gebied van het eigen specialisme.
- Signaleert en analyseert behoeften tot vernieuwing of verbetering van beleid op het eigen specialisme en ontwikkelt daar plannen voor.

Professionalisering

- Begeleidt (startende) leerkrachten bij hun professionalisering in de vorm van supervisie, intervisie, coaching.
- Houdt de voor het beroep vereiste bekwaamheden op peil en breidt deze zo nodig uit.
- Neemt deel aan scholings- en ontwikkelingsactiviteiten en o.a. collegiale consultatie.
- Bestudeert relevante vakliteratuur.

Kader, bevoegdheden & verantwoordelijkheden

- Opereert binnen de kaders van de onderwijswet- en regelgeving, kerndoelen, leer- en opvoedingsdoelen en beleidslijnen van de school, zoals ook beschreven in 'Worden wie je bent'.
- Voert overleg met de zorgcoördinator (IB-er) over het geven van les en leerlingbegeleiding, het begeleiden van collega's, het signaleren en analyseren van behoeften tot vernieuwing van het

onderwijs en het op basis hiervan leveren van bijdragen aan de ontwikkeling en de verzorging van nieuwe onderwijsprogramma's, het ontwikkelen van plannen voor verbetering of vernieuwing van het beleid op het eigen specialisme.

- Legt verantwoording af aan de directeur over de kwaliteit van onderwijs en leerlingbegeleiding, van de bijdrage aan de voorbereiding en ontwikkeling van het onderwijs, van de bijdragen aan de verbetering of vernieuwing van het beleid op het eigen specialisme en van de professionalisering.

Kennis en vaardigheden

- Theoretische en praktische vakinhoudelijke, didactische en pedagogische kennis en vaardigheden.
- Kennis van religieuze en culturele achtergrond van de leerlingen.
- Kennis van de leerstof.
- Gespecialiseerde onderwijskundige theoretische kennis en verdiepte kennis op het gebied van het eigen specialisme.
- Gespecialiseerde theoretische en praktische kennis op het gebied van de psychopathologie.
- Kennis en vaardigheden om specifieke onderwijsbehoeften van leerlingen te formuleren en op basis daarvan te komen tot een aanpak, rekening houdend met ecologisch perspectief.
- Inzicht in de taak, organisatie, en werkwijze van de eigen school.
- Inzicht in, en kennis van, de organisatie en de mogelijkheden van hulpverlening (instanties).
- Invoelingsvermogen en sociale vaardigheden.
- Vaardigheden in het voorkomen van, en omgaan met, crisissituaties.
- Vaardigheden in het overdragen van kennis en vaardigheden en het begeleiden van (startende) leraren.
- Communicatieve vaardigheden.

Werk- en denkniveau

HBO+ werk- en denkniveau door relevante cursussen, masterclasses en/of HBO-masters.

Contacten

- Met de directeur om te adviseren over de bijdrage aan de beleidsontwikkeling.
- Overleg en verantwoording over de functiewerkzaamheden met de directie van de school.
- Met leerlingen, om leerstof en sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag te bespreken en uit te leggen, en resultaten c.q. problemen te bespreken.
- Met ouders/verzorgers om de voortgang en ontwikkeling van de leerlingen te bespreken.
- Met de overige leden van het managementteam.
- Met de zorgcoördinatoren (IB).
- Met de teamleden.
- Met instanties en/of specialisten over ontwikkelingen op het gebied van het eigen specialisme, om informatie uit te wisselen.
- Verstrekken van informatie aan ouders d.m.v. bijdragen op de website, nieuwsbrieven of bijdrage op een ouderavond.

Gedragafspraken time out

Time out 1: in de klas (max aantal min leeftijd)

Time out 2: (max 15 min)

Op de gang groep of in een andere klas (6 t/m 8 met formulier)

Gekoppelde klassen: in overleg

Leerkracht brengt leerling naar de gastklas.

Gastklas zorgt dat leerling terug wordt gebracht.

aantekening in ParnasSys (logboek)

+ werk inhalen (op school of thuis) en
herstelgesprek

Time out 3: Naar directeur/ ib: directeur/ ib belt ouders op en nodigt ze uit voor een gesprek direct na schooltijd met de leerkracht. Aantekening in ParnasSys en waarschuwingsbrief 1 / 2 (zie pedagogisch beleidsplan, onderdeel Schoolreglement gedrag).

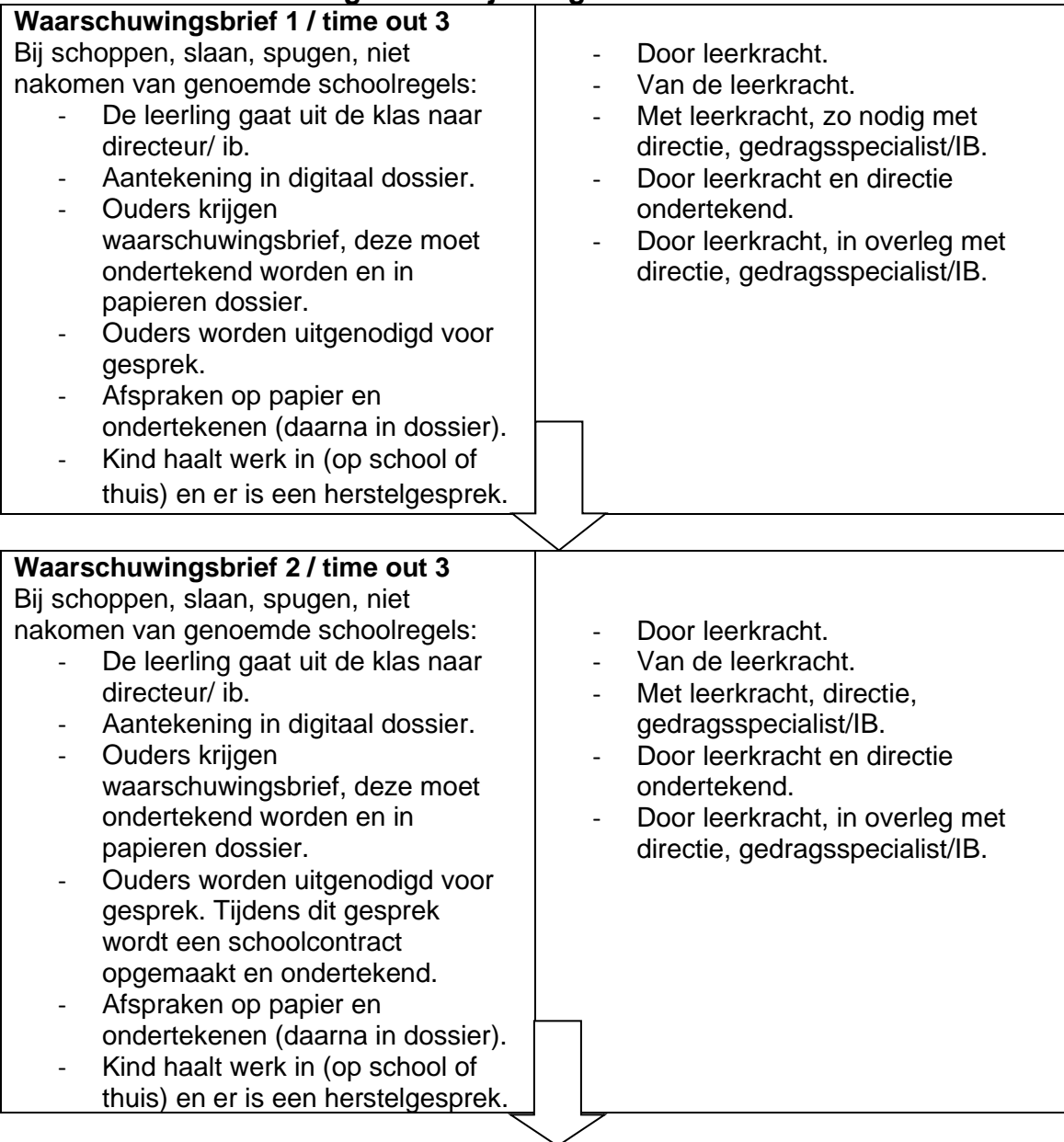
+ werk inhalen (op school of thuis) en
herstelgesprek

Time out 4: Waarschuwingbrief 3. Ouders moeten leerling ophalen van school. Er wordt overgegaan naar schorsing (zie pedagogisch beleidsplan).

Stroomschema schorsing en verwijdering

Waarschuwbrieven 3 / time out 4

Bij schoppen, slaan, spugen, niet nakomen van genoemde schoolregels:

- Aantekening in digitaal dossier.
- Ouders krijgen waarschuwbrieven, deze moeten ondertekend worden en in papieren dossier.
- Ouders worden uitgenodigd voor gesprek. Dit gesprek leidt tot schorsing van de leerling met een maximum van 5 dagen.
- De ondertekende waarschuwbrieven en schorsingsbrieven worden opgenomen in het dossier.
- Leerling wordt geschorst.
- Team wordt ingelicht over de genomen stappen door de directie / IB-er/ gedragsspecialist.

- Door leerkracht.
- Van de leerkracht.
- Met leerkracht, directie, gedragsspecialist/IB.
- Door leerkracht en directie ondertekend.
- Door directie.

<p>Schorsing 1</p> <p>Directie is case-manager.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leerling uit bedreigde situatie halen. - Ouders bellen met het verzoek leerling onmiddellijk op te halen. - Melding bij CvB en leerplicht. - Opstellen van brief naar ouders met vermelding van de gebeurtenissen. - Plannen van oudergesprek over te nemen stappen om gedrag van leerling te verbeteren. - Opnemen van de afspraken in dossier - Brief naar de ouders met vermelding van de gemaakte afspraken. - Zorgt ervoor dat de leerkracht het voorval met de betrokken personen (klas) bespreekt. - De leerkracht onderhoudt, na de schorsing, het contact met ouders, middels (telefonische) geplande gesprekken. Deze gesprekken worden vastgelegd. - Brieven, die de ouders ontvangen, moeten ook naar leerplicht gestuurd worden. - Bij langdurige schorsing (week) dient de inspecteur op de hoogte gebracht te worden. - Ouders kunnen beroep aantekenen bij het bevoegd gezag van de school. CvB beslist uiterlijk binnen 14 dagen op het beroep. 	<ul style="list-style-type: none"> - Directie - Directie - Directie - Directie, aanwezig: directie, leerkracht, gedragspecialist/IB. - Leerkracht - Directie - Directie - Leerkracht - Directie - Directie - Ouders, CvB
<p>Schorsing 2</p> <p>Zie criteria schorsing 1. De schorsing bedraagt deze keer 5 dagen en kan hooguit nog een keer verlengd worden tot maximaal 3 weken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Directie
<p>Schorsing 3</p> <p>Zie criteria schorsing 1. De schorsing bedraagt deze maximaal 3 weken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Directie

Verwijdering

Bij het zich meermalen voordoen van een ernstig incident, dat ingrijpende gevolgen heeft voor de veiligheid en/of onderwijskundige voortgang van school, kan worden overgegaan tot verwijdering.

De wettelijke regeling voor het bijzonder onderwijs is hier van toepassing. Hierbij gelden de volgende acties:

- Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag.
- Voordat men een beslissing neemt, dient het bevoegd gezag de betrokken leerkracht en directie te horen. Verslaggeving volgt en wordt naar de ouders opgestuurd. Ouders tekenen voor gezien.
- Het verslag wordt ter kennisgeving opgestuurd naar: de ambtenaar leerplichtzaken en de inspectie.
- Het bevoegd gezag informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid tot het indienen van een bezwaarschrift.
- De ouders krijgen de mogelijkheid binnen 6 weken een bezwaarschrift in te dienen.
- Het bevoegd gezag is m.b.t. het bezwaarschrift verplicht de ouders te horen.
- Het bevoegd gezag neemt, na ontvangst van het bezwaarschrift, binnen 4 weken, een uiteindelijke beslissing.
- Een besluit is pas mogelijk, nadat een andere basisschool of een school voor speciaal onderwijs is gevonden om de leerling op te nemen.
- Het moet aantoonbaar zijn dat het bevoegd gezag, gedurende 8 weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling op te nemen.
- De leerling wordt tussentijds niet toegelaten tot de lessen of tot de school.
- De directie vervult hier de rol van mediator richting aanname nieuwe school.

Waarschuwingsbrief

Datum:

Aan de ouders/verzorgers van:

Inleiding:

In de schoolgids hebben wij alle ouders geïnformeerd over de schoolregels en de omgangsvormen die wij op Hidaya gebruiken.

Als kinderen zich niet houden aan de regels gaat de leerkracht met ze praten.

Ook kan een leerling gestraft worden voor slecht gedrag.

Als een kind te ver gaat of niet meer luistert en meewerkt aan goed gedrag, krijgt u als ouder deze brief. Uw kind heeft dan op school een time out 3 gehad.

Verklaring:

Ondanks alle afspraken en herhaald aanspreken op zijn/haar gedrag heeft uw kind geen goed gedrag vertoond op school. Hij/zij heeft de rust verstoord en niet meegeholpen aan een goede en positieve werksfeer.

Wij willen u door middel van deze brief op de hoogte stellen van dit onaanvaardbare en grensoverschrijdende gedrag van uw kind:

Tekst in vijf zinnen wat er is gebeurd

Wij verzoeken u deze brief morgen aan ons terug te geven voorzien van uw handtekening.

Zonder deze ondergetekende brief kan uw kind de lessen niet volgen.

Wij verwachten dat dit effect heeft op de houding van uw kind.

Met vriendelijke groet, ..., leerkracht van groep .....

mede namens *IB-er .... en directeur .....*

Ik, ..., verklaar hiermee de brief te hebben gelezen.

Mijn reactie is:

.....
.....
.....

Handtekening: .....

Schorsingsbrief

Aan de ouders van:

Datum:

Betreft: schorsing als ordemaatregel

Geachte ouders van .....

Op ..... jl. heeft uw kind ..... Gelukkig heeft de leerkracht op tijd ingegrepen en voorkomen dat er iemand gewond is geraakt. De leerkracht heeft, na de directie geïnformeerd te hebben, telefonisch contact met u opgenomen om u te informeren over deze onacceptabele gebeurtenis.

De ontwikkelingen van de laatste tijd en het incident van ..... heeft ons doen besluiten om..... met ingang van ..... voor 5 dagen te schorsen. Na 2 dagen, dus op ....., willen wij de schorsing samen met u evalueren. Mocht er ontwikkelingen zijn in de positieve zin kunnen we hem eventueel weer toelaten tot de school.

Om op het besluit tot schorsen te komen is er vooraf overleg geweest met de groepsleerkracht, de intern begeleider, het bevoegd gezag, de coördinator van het WSNS-samenwerkingsverband. Ook worden de onderwijsinspectie en de leerplichtambtenaar op de hoogte gehouden.

In de afgelopen maanden zijn er vele gesprekken met u geweest waarin wij telkens hebben moeten aangeven dat uw kind ..... niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de andere kinderen en de leerkracht onveilig en versturende situaties veroorzaakt.

Wij als school hebben in .....al aangegeven dat wij ons zorgen maken over zijn gedrag en zijn leeropbrengsten. Wij gaven aan dat wij de zorg, die hij nodig heeft, niet kunnen bieden. De school draagt verantwoordelijkheid voor het bieden van goed onderwijs aan de leerlingen op school. Dit onderwijs wordt door verschillende incidenten van de afgelopen periode behoorlijk belemmerd voor de leerlingen van groep ..... Van het incident van ..... zijn er een aantal leerlingen behoorlijk geschrokken en voelen zich niet veilig in de klas.

Inmiddels bereiken ons ook klachten van ouders die aangeven dat zij de klas voor hun kind niet veilig genoeg vinden. Dit is ook een zeer zorgelijke ontwikkeling. Niet alleen de school en anderen, maar ook uw kind is verplicht om bij te dragen aan een veilig klimaat in de klas en school. De school kan daarom het gedrag van uw kind ..... niet langer meer accepteren en wil schorsing als ordemaatregel toepassen.

Indien u het niet eens bent met deze beslissing kunt u bezwaar aantekenen. U richt uw bezwaar binnen 6 weken na dagtekening van deze brief aan de voorzitter van het CvB, dhr. .... Het adres is: postbus 11, 3830 AA LEUSDEN.

Hoogachtend,

Namens bevoegd gezag SIMON scholen
de directeur van basisschool

Afsprakenbrief

Aan de ouders van

Datum:

Betreft: afspraken t.a.v.gedrag .....

Geachte ouders van .....,

In deze brief herhalen we de afspraken die we met elkaar gemaakt hebben. We kijken terug op een goed gesprek en zijn blij met de samenwerking tussen school en thuis. We hebben de volgende afspraken gemaakt:

Deze afspraken zijn ook met .....doorgenomen.

We hopen met deze lijst ..... te ondersteunen in zijn gedrag en te komen tot een goed vervolg van dit schooljaar.

Hoogachtend,

Leerkracht, IB-er en directeur

Schorsingsbrief bedreiging

Aan de ouders van
Datum:
Betreft: schorsing als ordemaatregel

Geachte ouders van,

(Beschrijving van het gedrag)

Alle inspanningen van de school heeft niet gezorgd voor een verbetering van het gedrag van ..... Wij zijn door zijn gedrag niet meer voldoende in staat om de veiligheid voor de andere kinderen te waarborgen.

Om op het besluit tot schorsen te komen is vooraf overleg geweest met de groepsleerkracht, de intern begeleider en het bevoegd gezag. Ook de leerplichtambtenaar is inmiddels op de hoogte gebracht van ons voorgenomen besluit.

In de afgelopen maanden zijn er vele gesprekken met u geweest waarin wij telkens hebben moeten aangeven dat uw kind ..... niet alleen voor zichzelf, maar ook voor de andere kinderen en de leerkracht onveilige en versturende situaties veroorzaakt.

Wij als school hebben al meerdere malen aangegeven dat wij ons zorgen maken over zijn gedrag en zijn leeropbrengsten. Samen hebben we maatregelen met u besproken, maar deze hebben niet voor het gewenste effect gezorgd.

De school draagt verantwoordelijkheid voor het bieden van goed onderwijs aan de leerlingen op school. Dit onderwijs wordt door verschillende incidenten van de afgelopen periode behoorlijk belemmerd voor ..... zelf, maar ook voor de leerlingen van zijn groep. Een aantal leerlingen is behoorlijk geschrokken van zijn reacties.

Morgen, ..., willen we verder met u in gesprek over de schorsing en de toekomst van .....

Indien u het niet eens bent met deze beslissing kunt u bezwaar aantekenen. U richt uw bezwaar binnen 6 weken na dagtekening van deze brief aan de voorzitter van het CvB, dhr..... Het adres is: postbus 11, 3830 AA LEUSDEN.

Hoogachtend,
Namens bevoegd gezag SIMON scholen
de directeur van basisschool .....

Sociale kaart Nijmegen

BSOT

Minimaal 6x per jaar komt het BSOT bij elkaar: het Brede School OndersteuningsTeam. Vaste leden zijn de directeur, de intern begeleiders, de onderwijsondersteuner van het samenwerkingsverband, de schoolverpleegkundige (GGD) en de gezinswerker van Buurteams Jeugd en Gezin. Daarnaast kunnen de leerkrachten, de ouders en andere externe partners worden uitgenodigd.

Het doel van deze bijeenkomsten is om vanuit verschillende kanten naar een probleem te kijken dat de school ervaart in de ondersteuning van een kind. Samen kunnen we dan de vervolgstappen bespreken en uitvoeren. Het contact met (leden van) het BSOT en het selecteren van leerlingen voor deze besprekingen loopt via de intern begeleiders van onze school.

Intern begeleiders:

Marjo van Boeijen (m.vanboeijen@simonscholen.nl)

Carolien Fase (c.fase@simonscholen.nl)

U kunt de intern begeleiders bereiken via Parro, telefonisch op nummer 024-3606527 of per mail.

BREDE SCHOOL ONDERSTEUNINGSTEAM

DDEL
Ondersteuningsstructuur passend bij de ontwikkelingen
Passend onderwijs
Wet maatschappelijke ondersteuning
Transities jeugdzorg en AWBZ

UITGANGSPUNTEN
Preventief
Integraal werken
Arrangeren
Ouders in de regie
Minder bureaucratie
Thuis nabij
Lokaal en regionaal

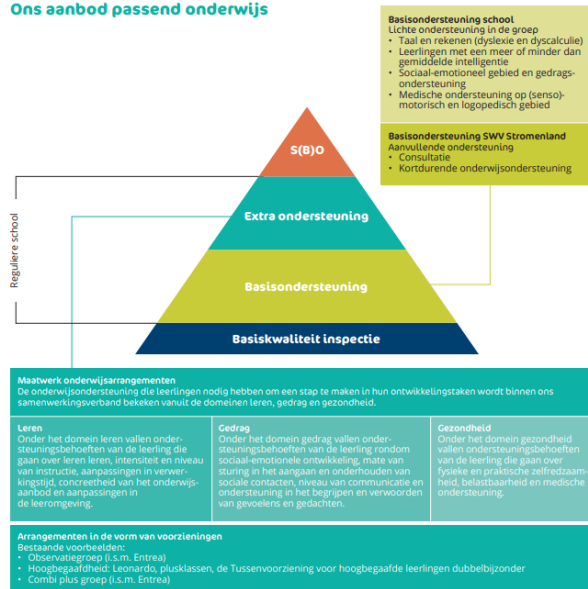
VASTE LEDEN
Schooldirecteur
Intern begeleider
Platformondersteuner
School/Maatschappelijk werker
Jeugdgezondheidszorg medewerker

LEDEN PER CASUS
Ouders/Waanzorger(s)
Leerkracht
Zorgcoördinator kinderopvang
Lid Sociaal wijkteam
Andere betrokkenen

EÉN-ZORG-ROUTE

SAMEN STERKER!

Ons aanbod passend onderwijs

Waar nodig is er contact met de wijkagenten. Dit contact verloopt in overleg met de directie.